

Papur Tystiolaeth

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

Safleoedd Rheolaethau'r Ffin

Dydd Mercher 11 Hydref 2023 – 11.00 – 12

Model Gweithredu Targed y Ffin – Diweddariad

Cyhoeddwyd Model Gweithredu Targed y Ffin terfynol ar 29 Awst 2023. Mae'r model gweithredu terfynol yn nodi dull newydd o fewnforio i Brydain Fawr, rheolaethau diogelwch (sy'n berthnasol i'r holl fewnforion), a rheolaethau iechydol a ffytoiiechydol (sy'n berthnasol i fewnforio anifeiliaid byw, cynhyrchion anifeiliaid, planhigion a chynhyrchion planhigion) ar y ffin. Mae pdf wedi'i gynnwys yn atodiadau'r papur hwn.

Fe wnes i ddatganiad ysgrifenedig i'r Senedd ar y pryd: [Datganiad Ysgrifenedig: Cyhoeddi Model Gweithredu Targed y Ffin newydd 29 Awst 2023 LLYW>CYMRU](#). Atodwyd fel atodiad 4.

Mae o fudd i ni gael agwedd gydlynol tuag at ein ffiniau ar draws Prydain Fawr.

Mae'r model gweithredu yn ymgorffori ac yn ymateb i adborth gan randdeiliaid ar ddrafft cynharach [Model Gweithredu Targed y Ffin](#) lle bynnag y bo modd. Fe'i datblygwyd drwy gydweithio ar draws y Llywodraethau datganoledig, ac ymgysylltu â swyddogion o'r weinyddiaeth ddatganoledig yng Ngogledd Iwerddon.

Dyma oedd cyngor ein harbenigwyr:

- Argymhellodd yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) fod Gweinidogion Cymru yn cytuno â'r Model Gweithredu Targed. Mae'r ASB yn dal i fod o'r farn y dylid cyflwyno rheolaethau ar nwyddau yr UE cyn gynted â phosibl, ond y gallwn oddef oedi byr er mwyn eu rhoi ar waith yn well.
- Argymhellodd y Prif Swyddog Milfeddygol fod Gweinidogion Cymru yn cytuno â'r Model Gweithredu Targed. Mae'r Prif Swyddog Milfeddygol o'r farn y byddai'n gwella'r sefyllfa bresennol trwy gyflwyno rheolaethau sy'n seiliedig ar

risg ar y mwyafrif helaeth o fewnforion o'r UE, a'i gyflwyno cyn gynted â phosibl fyddai'r ffordd fwyaf effeithiol o leihau'r risg i fiaddiogelwch. Roedd yn glir bod rhaid sicrhau na fydd rhagor o oedi cyn ei roi ar waith.

- Argymhellodd y Prif Swyddog Iechyd Planhigion fod Gweinidogion Cymru yn cytuno â'r Model Gweithredu Targed gan fod planhigion sydd wedi'u tyfu yn lwerddon yn gymharol isel o ran risg. Mae'r categori risg ar gyfer rhai cynhyrchion planhigion yn cael ei osod ar 'isel' pan ddaw'r Model Gweithredu Targed i rym, gydag adolygiad risg i ddilyn yn ystod yr ychydig fisoedd nesaf.

Mae gan y Model Gweithredu Targed amserlen ddiweddarach ar gyfer gwiriadau ffisegol ar nwyddau a fewnforiwyd o lwerddon i ddod i rym ym mhorthladdoedd arfordir y gorllewin - gan gynnwys tri Safle Rheolaethau'r Ffin yng Nghymru, sef Caergybi, Doc Penfro ac Abergwaun.

Roeddem wedi bwriadu rhoi trefniadau rhag-hysbysu ac ardystio ar waith erbyn mis Hydref 2023, fel y nodir yn y Model Gweithredu Targed drafft a gyhoeddwyd ym mis Ebrill eleni. Penderfynom beidio â chyflwyno'r cais hwn nawr bod Llywodraeth y DU wedi gohirio'r camau hyn. Rydym nawr yn bwriadu rhoi'r ddau ar waith ar yr un amserlen â phorthladdoedd eraill y DU, ym mis Ionawr 2024.

Y bwriad yw rhoi gwiriadau ffisegol ar waith, nid cyn mis Hydref 2024, er bod y dyddiad hwn i'w gadarnhau o hyd. Mae cryn dipyn o waith i'w wneud o hyd gyda Llywodraeth y DU ac eraill i gadarnhau model cydlynol ar gyfer holl arfordir Gorllewin Prydain Fawr, er mwyn osgoi sgil-ffeithiau anniogel ac annheg a rhoi sicrwydd i fasnachwyr.

Ar gyfer masnachwyr sy'n mewnfario cynhyrchion bwyd, anifeiliaid byw, cynhyrchion anifeiliaid, planhigion neu gynhyrchion planhigion i Brydain Fawr, gallant nawr wirio lefel risg Model Gweithredu Targed pob nwydd i fod yn barod ar gyfer newidiadau sydd ar y gweill i brosesau'r ffin.

- O wledydd yr UE: [Gweld categorïau risg Model Gweithredu Targed y Ffin ar gyfer Planhigion a Chynhyrchion Planhigion](#)
- O wledydd yr UE: [Gweld categorïau risg Model Gweithredu Targed y Ffin ar gyfer Anifeiliaid a Chynhyrchion Anifeiliaid](#)

Mae'n hanfodol bod gennym reolau clir a gorfodadwy ar gyfer nwyddau sy'n dod o ynys Iwerddon i Brydain Fawr. Heb hynny, ni fydd yr awdurdodau na'r masnachwyr yn gwybod digon i allu paratoi ar gyfer gweithredu'r gwiriadau hyn yn esmwyth.

Rydym yn benderfynol o roi rhybudd rhesymol i fusnesau baratoi ar gyfer gwiriadau ffisegol llawn. Mae'r Model Gweithredu Targed yn cadarnhau na fydd gwiriadau ffisegol yn dechrau yng Nghymru tan ddiwedd mis Hydref 2024 ar y cynharaf.

Diweddariad am Safle Rheolaethau'r Ffin Caergybi

Yn dilyn oedi wrth ddatblygu'r Model Gweithredu Targed, manteisiwyd ar y cyfle i adolygu Safle Rheolaethau'r Ffin arfaethedig yng Nghaergybi gyda'r bwriad o ystyried maint a chost. Mae achos busnes llawn bellach yn cael ei glirio i'w gyflwyno i Drysorlys Ei Fawrhydi ym mis Hydref 2023. Rydym yn bwrw ymlaen â chynlluniau ar Lain 9 Parc Cybi, gyda chyfleuster llai yn gwneud mwy o ddefnydd o fannau a rennir a threfniadau glanhau dwysach. Mae'r cynllun wedi cael ei adolygu'n feirniadol i leihau gwaith ychwanegol, er enghraifft osgoi tir gwael, a gwneud y mwyaf o waith adeiladu blaenorol fel yr arwynebedd cerbydau nwyddau trwm presennol.

Mae angen ffurfioli'r ailgynllunio i ganiatáu i gytundeb, prisio, ac adeiladu dilynol ddechrau o fis Chwefror 2024. Mae gwaith galluogi pellach wedi'i gynllunio ar gyfer mis Hydref/Tachwedd 2023 i sicrhau gwaith adeiladu amserol. Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i ariannu'r costau angenrheidiol.

Byddwn yn tendro ar gyfer gweithredwr trydydd parti ac yn trafod oriau agor a manylion gweithredol gyda Chyngor Sir Ynys Môn, yr Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion ac eraill sydd â diddordeb. Ni all y gwaith tendro ddechrau nes ein bod yn gwybod sut y bydd y Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr yn gweithredu.

Ymwelodd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig â safle arfaethedig rheolaethau'r ffin yng Nghaergybi ar 13 Gorffennaf 2023 a chafodd ei ddiweddarau ar:

- Gwaith tir wedi'i gwblhau hyd yma
- Tynnu'n ôl o Lain 9 yn ystod y cam ailgynllunio

- Diben yr ailgynllunio
- Llinell amser ar gyfer Safle Rheolaethau'r Ffin
- Parcio lorïau yn Llain 9 ar hyn o bryd ac yn y dyfodol
- Effaith ar lif traffig yn yr ardal a'r effaith ar drigolion lleol

Gwaith paratoi'r tir wedi'i gwblhau hyd yma

Mae'r gwaith cychwynnol i baratoi'r tir er mwyn gosod pibellau draenio a newid y llwybr troed a chynllun y ffordd ar y safle wedi'u cwblhau. Dim ond lle gwyddys nad ydynt yn peryglu newidiadau dylunio yn y dyfodol y gwnaed gwaith.

Tynnu'n ôl o Lain 9 yn ystod y cam ailgynllunio

Rydym wedi cyfarwyddo Kier Construction i adael y safle gan eu bod wedi cwblhau'r gwaith a nodwyd yn wreiddiol, ac mae'n fwy cost effeithiol aros tan ddiwedd mis Medi 2023 cyn bwrw ymlaen ag unrhyw waith pellach o ran paratoi'r tir. Mae'r safle bellach wedi'i adael a'i ddiogelu.

Pwrpas yr ailgynllunio

Mae gostyngiadau i'r nifer arfaethedig o wiriadau ffisegol wedi arwain at fod angen llai o le. Daeth adolygiad ar y cyd a gynhaliwyd gan CThEF a Swyddfa Cabinet Llywodraeth y DU i archwilio darpariaeth amgen i'r casgliad mai Llain 9 oedd yr ateb mwyaf cost-effeithiol. O ganlyniad, rydym wedi ailgynllunio Safle Rheolaethau'r Ffin i wneud y gorau o'r safle (trwy ailgynllunio'r llwybr mynediad i osgoi cwrs dŵr ymhlith newidiadau eraill) ac mae'r adeiladau wedi'u rhesymoli i leihau lle nad yw'n cael ei ddefnyddio.

Llinell amser ar gyfer Safle Rheolaethau'r Ffin

Bydd ailgynllunio yn digwydd dros y 4 mis nesaf o fis Medi 2023. Gweithio gyda Llywodraeth y DU i nodi dyddiad gweithredol, wedi'i gydlynu ar hyd Arfordir y Gorllewin ac yn unol â gofynion Fframwaith Windsor. Bydd hyn yn cynnwys y ddarpariaeth ar gyfer porthladdoedd Sir Benfro.

Parcio lorïau yn Llain 9 ar hyn o bryd ac yn y dyfodol

Mae Llywodraeth Cymru wedi hwyluso parcio cerbydau nwyddau trwm dros dro ar ôl cau safle Road King. Mae angen nodi datrysiad tymor hwy a'i ariannu'n gynaliadwy. Yn y cyfamser, mae'r ddarpariaeth wedi defnyddio buddsoddiad cyfalaf blaenorol ac mae'n rheoli pryderon lleol dros barcio lorïau sydd wedi'u dadleoli, gan gefnogi arferion busnes cyfredol yn yr ardal.

Effaith ar lif traffig yn yr ardal a'r effaith ar drigolion lleol

Mae Parc Cybi wedi'i ddynodi ar gyfer datblygiad masnachol ac ystyrir bod nifer y cerbydau yn isel o'i gymharu â modelau busnes amgen (e.e. warws dosbarthu 24 awr neu debyg).

Diweddariad am Safle Rheolaethau'r Ffin yn Sir Benfro

Yn Sir Benfro, ein safbwynt oedd aros am gytundeb y Model Gweithredu Targed cyn penderfynu ar y ffordd ymlaen. O ganlyniad i'r nifer is o wiriadau sy'n ofynnol gan y Model Gweithredu Targed, mae 'ôl-troed' Safle Rheolaethau'r Ffin cysylltiedig yn llai. Mae hyn, yn ogystal â thir porthladd nad oedd ar gael o'r blaen bellach wedi golygu y gall Safleoedd Rheolaethau'r Ffin yn Noc Penfro ac Abergwaun bellach ffitio ar borthladd. Rydym wedi cadarnhau gyda Llywodraeth y DU bod y polisi yn parhau i fod yn berthnasol, sef *'os gall Safle Rheolaethau'r Ffin ffitio ar y porthladd dylid ei leoli ar borthladd'* sy'n arwydd o'r hyn sydd bellach yn ddull gweithredu sylweddol wahanol yn Sir Benfro o'i gymharu â'r cysyniad blaenorol o ran un Safle Rheolaethau'r Ffin mewndirol a ddeilliodd o asesiadau gwreiddiol Llywodraeth y DU yn 2019/20.

Mae Llywodraeth Cymru bellach mewn trafodaethau parhaus gyda rheolwyr porthladdoedd yn Noc Penfro ac Abergwaun ynghylch trefniadau ar gyfer darparu ar y porthladd, a ddatblygwyd mewn partneriaeth i dynnu ar arbenigedd Llywodraeth Cymru sy'n deillio o'n profiad ar Safle Rheolaethau'r Ffin yng Nghaerdybi. Bydd Llywodraeth Cymru yn darparu'r cynllun cychwynnol a bydd cynllun grant a ariennir gan Lywodraeth y DU, sy'n cael ei redeg gan Lywodraeth Cymru, yn ariannu gwaith adeiladu Safle Rheolaethau'r Ffin gan y porthladdoedd eu hunain. Disgwylir i AAS / ABA gael ei gyflwyno ym mis Hydref gyda'r bwriad o gyflwyno achos busnes terfynol i Drysorlys Ei Fawrhydi ym mis Rhagfyr.

Bydd Safleoedd Rheolaethau'r Ffin ym mhorthladdoedd Sir Benfro yn weithrediadau masnachol. Bydd cwmpas y cyfleusterau ar eu cyfer yn fater i'r porthladdoedd benderfynu arnynt, gyda chynghor gan Lywodraeth Cymru ar yr hyn sydd ei angen i weithredu'n effeithiol. Ar y cyd â rhanddeiliaid allweddol a phartneriaid cyflawni, bydd y porthladdoedd hefyd yn pennu eu horiau agor eu hunain ar gyfer Safleoedd Rheolaethau'r Ffin.

Bydd Safleoedd Rheolaethau'r Ffin yn Sir Benfro yn defnyddio adeiladau parod o ansawdd uchel (gydag oes dylunio o 15-20 mlynedd) a dyluniadau pwrpasol a luniwyd gan Lywodraeth Cymru sy'n tynnu ar yr hyn a ddysgwyd a'r profiad a gafwyd wrth ddatblygu dyluniad Safle Rheolaethau'r Ffin yng Nghaergybi. Gyda'i gilydd, mae'r opsiwn hwn ar borthladd, sy'n cael ei redeg gan borthladdoedd, gyda chymorth Llywodraeth Cymru yn cydymffurfio â pholisi Llywodraeth y DU, yn cynnig y gwerth gorau o ran costau gweithredu a gweithrediadau parhaus isaf, y buddion mwyaf a'r siawns orau o gyflawni'r ddarpariaeth ar gyfer diwedd mis Hydref 2024.

Mae Swyddfa Cabinet y DU wedi bod yn ymwneud yn llwyr â Datblygu AAS / ABA Sir Benfro a bydd yn ei gefnogi mewn trafodaethau dilynol gyda'r Trysorlys.

Bydd y cyfleuster yn Noc Penfro wedi'i leoli ar safle sy'n cyflwyno her dechnegol lefel isel o ran ei adeiladu. Fodd bynnag, mae'r cyfleuster yn Abergwaun yn fwy cymhleth, sy'n cynnwys cloddio (ac aildefnyddio) swm sylweddol o graig a chynnal arolygon ecoleg. Er ei bod yn dal yn bosibl darparu cyfleuster dynodedig ar gyfer ei roi ar waith ar gyfer 31 Hydref 2024, byddai hyn yn ddibynnol ar ychydig iawn o risgiau'r prosiect yn mynd yn broblemau ac yn peri oedi.

Codi tâl

Mae'r Model Gweithredu Targed terfynol yn cadarnhau bwriad i adennill costau gweithredu ar gyfer Safleoedd Rheolaethau'r Ffin sy'n cael eu rhedeg gan y Llywodraeth gan ddefnyddio Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr ar bob llwyth sy'n gymwys i gael gwiriadau lechydol a Ffytioiechydol (p'un a ydynt yn cael eu dewis i'w gwirio ai peidio) sy'n mynd i mewn trwy Borthladd Dover ac Eurotunnel yn unig.

Dywed y Model Gweithredu Targed, *'Mae Llywodraeth y DU yn parhau i weithio'n agos gyda'r Llywodraethau Datganoledig ar bolisi codi tâl, ac mae'n gweithio tuag at ymestyn y trefniadau hyn i gwmpasu Safleoedd Rheolaethau'r Ffin eraill sy'n cael eu rhedeg gan y llywodraeth ym Mhrydain Fawr yn y dyfodol.'*

Dywed y Model Gweithredu Targed, *'Bydd gwybodaeth atodol am drefniadau codi tâl ar Safleoedd Mewndirol yn cael ei chyhoeddi yn hydref 2023.'* Fodd bynnag, mae'r llinell amser ymhellach i lawr yn y ddogfen yn nodi Rhagfyr 2023 ar gyfer trefn codi tâl Gwiriadau Iechydol a Ffytioiechydol ar gyfer Safleoedd Rheolaethau'r Ffin sy'n eiddo i'r Llywodraeth a mis Rhagfyr 2023 i fis Mawrth 2024 ar gyfer taliadau AIP/ALLau.

Bydd Caergybi yn rhan o'r Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr ar gyfer Safleoedd Rheolaethau'r Ffin sy'n cael eu rhedeg gan y Llywodraeth. Rydym yn trafod gyda Llywodraeth y DU ynghylch sut y bydd hyn yn cael ei ddatblygu.

Yn Sir Benfro, fodd bynnag, bydd y porthladdoedd yn penderfynu sut i osod eu taliadau a sut i ddsbarthu'r costau hynny ar draws eu gweithrediadau.

- Mae Llywodraeth y DU yn bwriadu cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad ynghylch trefniadau codi tâl mewn Safleoedd Rheolaethau'r Ffin a gaiff eu rhedeg gan y llywodraeth (12 Mehefin i 9 Gorffennaf) ym mis Hydref 2023
- Mae trafodaethau'n parhau, i gytuno sut y gallai manylion y Tâl Cyffredin i Ddefnyddwyr weithio yng Nghymru, a fydd wedyn yn llywio'r cyngor i Weinidogion.

Bydd angen i'n hawdurdodau lleol ac Asiantaeth Iechyd Anifeiliaid a Phlanhigion weithredu trefniadau codi tâl am archwiliadau newydd hefyd. Mae trafodaethau'n parhau ac rydym yn disgwyl derbyn cynigion ar gyfer y costau sefydlu.

Gweithrediadau Safle Rheolaethau'r Ffin

Ar hyn o bryd mae'r Tîm Gweithrediadau yn cwblhau manyleb gweithredwr er mwyn cael gweithredwr ar gyfer safle Caergybi. Y dull a ffefrir ar hyn o bryd yw contractio

naill ai Trafnidiaeth Cymru (TrC) neu Stena Line i redeg Safle Rheolaethau'r Ffin. Mae hyn yn amodol ar gael rhagor o wybodaeth am y drefn codi tâl i wybod sut y bydd y gweithredwr yn cael ei dalu. Os na fydd y dull gweithredu hwn yn cael ei wireddu, y dewis nesaf yw tendro i gontractio gweithredwr trydydd parti i redeg Safle Rheolaethau'r Ffin, yn debyg i dendr CThEF ar gyfer cyfleuster ffin mewndirol yng Nghaergybi a Sevington.

Bydd gweithrediadau Doc Penfro ac Abergwaun yn cael eu rheoli gan Awdurdod Porthladd Aberdaugleddau a Stena Line yn y drefn honno. Mae'r tîm Gweithrediadau yn gweithio gyda hwy a'r ALLau perthnasol.

Eraill - Nwyddau Cymwys Gogledd Iwerddon

Mae gwaith yn parhau i fynd rhagddo o fewn Llywodraeth y DU o ran sut y dylid trin eitemau nad ydynt yn Nwyddau Cymwys Gogledd Iwerddon i sicrhau nad yw arfordir gorllewinol Prydain Fawr yn cael ei ystyried yn 'ddrws cefn'. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys y goblygiadau ar gyfer bioddiogelwch.

Eraill - Oriau Agor

Ar gyfer Caergybi, rydym yn gweithio o dan y dybiaeth o weithrediad 24 awr sy'n gweithredu 364 diwrnod y flwyddyn (dim llongau fferi yn gweithredu ar ddydd Nadolig) oni bai bod y porthladd yn penderfynu fel arall. Y bwriad yw lleihau hyn unwaith y bydd y safle'n gweithredu i wneud y mwyaf o arbedion effeithlonrwydd a lleihau costau.

Bydd Doc Penfro ac Abergwaun yn gweithredu yn ôl y galw pan fydd nwyddau i'w gwirio yn dod i mewn i Safleoedd Rheolaethau'r Ffin oherwydd bod niferoedd is yn cyrraedd y cyfleusterau hyn, ond mae'r oriau agor yn benderfyniad masnachol i'r porthladdoedd.

Atodiadau ynghlwm

Atodiad 1: Model Gweithredu Targed y Ffin terfynol 29 Awst 2023	 Final_Border_Target_Operating_Model_We Model Gweithredu Targed y Ffin
Atodiad 2: Llythyr at Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ynghylch cyhoeddi Model Gweithredu Targed y Ffin 290823	 VG-PO-0288-23 - Letter to ETRA... https://busnes.senedd.cymru/documents/s139304/Llythyr%20gan%20Weinidog%20yr%20Economi%2029%20Awst%202023.pdf
Atodiad 3: Llythyr at Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ynghylch Partneriaeth Porth y Gorllewin, strwythurau Llywodraeth y DU, Fframwaith Windsor a Model Gweithredu Targed y Ffin.	 Letter to ETRA Committee (Western) https://busnes.senedd.cymru/documents/s138737/Llythyr%20gan%20Weinidog%20yr%20Economi%2024%20Gorffennaf%202023.pdf
Atodiad 4 Datganiad Ysgrifenedig	Datganiad Ysgrifenedig Cyhoeddi Model Gweithredu Targed y Ffin newydd 29 Awst 2023 29 Awst 2023